

**Raport de orientări
și tipologii privind
traficul de ființe umane
și sclavia modernă în
Moldova și România**

Introducere

Traficul de persoane și sclavia modernă, care include munca forțată, munca copiilor și exploatarea sexuală (denumite în continuare HT/MS), au o amploare și un domeniu de aplicare globale. Acestea afectează Moldova și România ca orice altă țară din lume și practic orice sector economic.

În evaluarea națională a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului¹, Moldova evidențiază HT/MS ca fiind una dintre cele mai relevante infracțiuni care generează venituri ilicite (alături de traficul de droguri, corupție, evaziune fiscală și contrabandă). Prin poziția lor strategică, Moldova și România reprezintă un segment al "rutei balcanice" și al "rutei euroasiatice" în ceea ce privește traficul de droguri și de ființe umane². În ultimii ani, Moldova și România au depus eforturi semnificative pentru a combate riscul de trafic de persoane și de migranți.

În Moldova, aceste eforturi au inclus urmărirea penală a unui număr mai mare de suspecți de trafic de persoane, dezvoltarea unui nou mecanism național de sesizare, deschiderea unui centru pentru victimele masculine ale traficului de persoane și începerea construcției unui centru pentru copiii victime și martori ai infracțiunilor, inclusiv ai traficului de persoane. Guvernul a adoptat un amendament pentru a include victimele traficului de persoane printre beneficiarii asistenței juridice garantate de stat și pentru a reda Inspectoratului de Stat al Muncii responsabilitatea de a efectua inspecții în domeniul muncii și de a reglementa agențiile de ocupare a forței de muncă, recrutorii și agenții de muncă fără licență.

În plus, guvernul a oferit cursuri de formare privind investigarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor de trafic de persoane pentru ofițerii de aplicare a legii, procurori, judecători și personalul judiciar și a desfășurat o serie de activități de sensibilizare, inclusiv crearea unui videoclip care promovează resursele disponibile pentru potențialele victime³.

¹ http://spcsb.gov.md/storage/NRA/NRA_EN.pdf

² <https://rm.coe.int/report-on-fourth-assessment-visit-anti-money-laundering-and-combating-/1680716481>

³ Trafficking in Persons Report 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 394 și următoarele.

În România, aceste eforturi au inclus investigarea unui număr mai mare de cazuri de trafic de persoane, condamnarea unui număr mai mare de traficanți și înființarea unei unități dedicate urmării penale a traficului de persoane, formată din șapte procurori. Guvernul a emis standarde minime pentru furnizorii de servicii licențiați care asistă victimele traficului de copii și a semnat acorduri de cooperare cu administrația municipală din București și cu Biserica Ortodoxă Română, punând bazele unui proiect comun de înființare a unui viitor adăpost pentru victimele repatriate. În plus, Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane a organizat 90 de sesiuni de formare pentru poliție, asistenți sociali, inspectori de muncă și funcționari din prima linie privind investigarea cazurilor de trafic și identificarea și asistența victimelor, precum și 94 de campanii de conștientizare axate pe educarea copiilor și adulților cu privire la toate formele de trafic⁴. Acestea sunt doar câteva exemple de eforturi care arată dorința ambelor țări de a eradica HT/MS, așa cum se menționează în obiectivul 8.7 din Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU⁵: "*Să ia măsuri imediate și eficiente pentru a eradica munca forțată, a pune capăt sclaviei moderne și traficului de persoane și să asigure interzicerea și eliminarea celor mai grave forme de muncă a copiilor, inclusiv recrutarea și utilizarea copiilor soldați, și, până în 2025, să pună capăt muncii copiilor sub toate formele sale*". "

Potrivit celui mai recent Raport privind traficul de persoane 2021⁶ (TiP-Report) publicat de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii, autoritățile din Moldova au efectuat 65 de investigații în 2020 (35 de trafic sexual, 30 de trafic de muncă), comparativ cu 153 în 2019 și 223 în 2018. În același an, guvernul a inițiat 96 de urmăriri penale (60 de cazuri de trafic sexual, 36 de trafic de muncă), în ușoară creștere față de 90 în 2019 și 83 în 2018. Instanțele au condamnat 32 de traficanți (22 de trafic sexual, zece de trafic de forță de muncă), comparativ cu 63 în 2019 și 59 în 2018. În plus, în 2020, guvernul a identificat 138 de victime ale traficului de persoane (44 de trafic sexual, 94 de trafic de forță de muncă), o scădere semnificativă față de 341 în 2019 și 364 în 2018. Potrivit

⁴ Trafficking in Persons Report 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 467 și următoarele.

⁵ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁶ Raportul privind traficul de persoane 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 394f.

procurorilor, închiderea instanțelor din cauza pandemiei a afectat în mod negativ și semnificativ evoluția cazurilor de trafic de persoane.

În România, autoritățile au deschis 552 de cazuri noi de trafic de persoane (498 de trafic sexual și 54 de trafic de forță de muncă) în 2020, comparativ cu 532 în 2019 și 695 în 2018⁷. Procurorii au pus sub acuzare 234 de presupuși traficanți (220 de trafic sexual și 14 de trafic de forță de muncă), în scădere față de 347 în 2019 și 399 în 2018. Instanțele au condamnat 142 de traficanți, în creștere de la 120 în 2019 și 130 în 2018. În plus, autoritățile au identificat 596 de victime (429 de victime ale traficului sexual, 131 de victime ale traficului de forță de muncă și 36 de victime ale tentativelor de trafic sau ale traficului neclasificat), față de 698 în 2019 și 497 în 2018⁸.

O altă cifră importantă pe care trebuie să o luăm în considerare este numărul de rapoarte de activitate suspectă pe care unitățile de informații financiare (FIU) din Moldova și România le-au primit în 2021. FIU Moldova nu a primit niciun raport de activitate suspectă privind HT/MS în 2021 (nici măcar un singur raport de activitate suspectă în ultimii zece ani), în timp ce FIU România a primit un total de 233 rapoarte de activitate suspectă privind HT/MS în cursul anului 2021. Dintre aceste 233 rapoarte de activitate suspectă, o majoritate covârșitoare (172 rapoarte de activitate suspectă /74%) au fost primite de la furnizori de servicii monetare precum Western Union sau MoneyGram, în timp ce 52 au fost trimise de bănci (22%). Cele 233 rapoarte de activitate suspectă au fost procesate cu următoarele soluții:

- 6 rapoarte de activitate suspectă au fost diseminate către Parchetul General, în conformitate cu art. 34(1) din Legea nr. 129/2019, pentru motive grave de spălare a banilor;
- 1 raport de activitate suspectă a fost diseminat către organele de cercetare penală, conform art. 34(3) din Legea nr. 129/2019, pentru indicii de alte infracțiuni decât ML/TF;

⁷ Vă rugăm să rețineți că, spre deosebire de anii precedenți, guvernul a raportat numărul de urmăriri penale legate exclusiv de traficul de persoane, mai degrabă decât un număr combinat de cazuri de trafic de persoane și cazuri legate de alte infracțiuni, cum ar fi proxenetismul. Această schimbare metodologică în raportare a făcut dificilă compararea statisticilor privind urmărirea penală din anii anteriori.

⁸ Trafficking in Persons Report 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 468f.

- 126 rapoarte de activitate suspectă au fost diseminate către autoritățile competente, conform art. 34(4) din Legea nr. 129/2019, pentru situații de neconformitate și aspecte relevante pentru activitatea acestor autorități;
- 59 rapoarte de activitate suspectă au fost stocate în bazele de date ale FIU;
- 37 rapoarte de activitate suspectă sunt încă în curs de analiză;
- 4 răspunsuri la solicitările autorităților competente, conform art. 35(1) din Legea nr. 129/2019.

Ținând cont de faptul că există aproximativ 40 de milioane de persoane care se află în condiții de HT/MS la nivel global și că, în fiecare an, aceste infracțiuni generează profituri de 150 de miliarde de dolari prin exploatarea persoanelor⁹, se pare că numărul estimat de cazuri neraportate rămâne substanțial și că, prin urmare, trebuie făcut mai mult. Potrivit Indexului global al sclaviei 2018, un număr estimat de 22 000 de persoane în Moldova,¹⁰ și 86 000 de persoane în România¹¹ trăiau în condiții de HT/MS în 2018. Un studiu recent a arătat că exploatarea umană a devenit chiar cea mai răspândită economie criminală din lume¹². Astfel, se pare că cifrele din Moldova și România legate de HT/MS nu reflectă în totalitate realitatea.

Observația potrivit căreia Moldova și România au depus eforturi substanțiale în ultimii ani pentru a contracara HT/MS, dar că există încă un mare potențial de îmbunătățire a măsurilor de combatere a acestei infracțiuni, este susținută de Raportul TiP, în care Moldova este clasată la nivelul 2, iar România la nivelul 2 al listei de supraveghere. Conform acestui clasament, Moldova și România nu îndeplinesc pe deplin standardele minime pentru eliminarea traficului, dar depun eforturi semnificative în acest sens. În plus, numărul estimat al victimelor traficului de persoane grav în România este foarte important sau este în creștere semnificativă. Țara nu întreprinde acțiuni concrete proporționale sau

⁹ OIM, OIM și Walk Free, *Estimări globale privind sclavia modernă: Forced labour and forced marriage* (Geneva, Biroul Internațional al Muncii, Geneva, 2017). Disponibil la: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/-dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

¹⁰ <https://www.globalslaveryindex.org/2018/data/country-data/moldova/>

¹¹ <https://www.globalslaveryindex.org/2018/data/country-data/romania/>

¹² Inițiativa globală împotriva criminalității transnaționale organizate, *Indicele global al criminalității organizate 2021* (Geneva, 2021). Disponibil la: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2021/09/GITOC-Global-Organized-Crime-Index-2021.pdf>

nu reușește să furnizeze dovezi privind creșterea eforturilor de combatere a formelor grave de trafic de persoane față de anul precedent¹³.

Războiul actual din Ucraina agravează situația din Ucraina și fluxul de refugiați care rezultă în țările vecine. Republica Moldova și România figurează printre cele mai afectate țări. La sfârșitul lunii iunie 2022, fluxul total de refugiați ucraineni în cele două țări se ridică la aproape 1,2 milioane de persoane (691 413 refugiați în România, 507 552 de refugiați în Republica Moldova)¹⁴. Refugiații, predominant femei, și copiii, care sunt forțați să părăsească Ucraina prezintă un risc crescut de a fi traficați și exploatați¹⁵.

Scopul este ca acest raport de orientare și tipologie să dezvolte o înțelegere a problemelor legate de HT/MS în Moldova și România și să ofere informații pe care sectorul financiar le poate utiliza pentru a contracara acest fenomen.

Investigațiile financiare și importanța lor

Trebuie să ne amintim că obținerea de câștiguri financiare este principalul factor care îi motivează pe infractori să se implice în HT/MS. Devine astfel evident că sectorul financiar joacă un rol esențial în lupta împotriva acestei infracțiuni. Proiectul FAST Blueprint¹⁶ arată că sectorul nu poate pune capăt acestor infracțiuni de unul singur. Cu toate acestea, aceste infracțiuni nu vor înceta nici fără implicarea activă a sectorului financiar.

După cum este ilustrat în raportul OSCE, " Urmărirea banilor - Compendiu de resurse și ghid pas cu pas pentru investigații financiare legate de traficul de ființe umane¹⁷ " (raportul OSCE), investigațiile privind aspectele financiare ale HT/MS sunt esențiale în lupta împotriva acestei infracțiuni din mai multe motive. În primul rând, dovezile financiare ajută la contracararea provocărilor, cum ar fi o mare încredere în mărturia victimei sau insuficiența probelor pentru a implica autorii în timpul unei anchete sau al unei urmăriri

¹³ Raportul privind traficul de persoane 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 52.

¹⁴ <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>

¹⁵ <https://www.iom.int/news/iom-warns-increased-risk-trafficking-persons-people-fleeing-ukraine>

¹⁶ www.fastinitiative.org

¹⁷ Follow the Money - Compendiu de resurse și ghid pas cu pas pentru investigații financiare legate de traficul de persoane, p. 13.

penale privind HT/MS. Dovezile financiare pot, de exemplu, să ajute la identificarea victimelor și să aducă HT/MS în atenția autorităților chiar înainte ca victima să depună o plângere. De asemenea, acestea pot confirma mărturia unei victime și pot furniza informații suplimentare cu privire la amploarea activității infracționale. În al doilea rând, confiscările financiare ale banilor obținuți ilegal din HT/MS pot fi redirecționate către victime ca măsură de remediere. În al treilea rând, dovezile financiare pot duce la o funcție de prevenire. Integrarea investigațiilor financiare în sistemele de combatere a traficului de persoane poate contribui la combaterea impunității traficanților și la creșterea percepției de risc pentru actorii criminali. În cele din urmă, abordarea implicațiilor financiare ale traficului de persoane și ale sclaviei moderne poate contribui la crearea unui parteneriat între actorii din sectorul public și cel privat.

Incluziunea financiară în Moldova și România

Încercarea disperată de a obține acces la finanțare pentru evenimente de viață, cum ar fi înmormântări sau nunți, sau pentru a plăti onorariile recrutaților pentru munca în străinătate, sau pentru a fi în "sclavie pentru datorii" este o caracteristică comună a poveștilor supraviețuitorilor HT/MS. Mulți supraviețuitori, incapabili să aibă acces la servicii financiare formale, au depins de economiile informale și de tranzacțiile în numerar.

Faptul de a nu fi bancarizat sau de a nu fi suficient de bancarizat se numește "excludere financiară". 31% din populația adultă a lumii este "nebankarizată" - o populație vulnerabilă de 1,7 miliarde de persoane care nu are acces la instituții financiare formale, cum ar fi băncile și creditorii. Populațiile care se confruntă cu această situație sunt, de asemenea, adesea marginalizate de societate în multe alte moduri, inclusiv în ceea ce privește sărăcia, nivelul de educație, sexul, etnia, cetățenia și statutul de refugiat.

Excluderea financiară este un factor cunoscut care crește vulnerabilitatea populației de a deveni victime ale HT/MS¹⁸. Este, de asemenea, o consecință cunoscută a experienței de a fi traficat sau exploatat. Lipsa de acces a supraviețuitorilor la remedii financiare pentru experiența lor de HT/MS, de exemplu, prin lipsa de confiscare și de recuperare a bunurilor autorilor, sporește și mai mult excluderea financiară a acestora.

¹⁸ <https://www.fastinitiative.org/wp-content/uploads/BriefingPaper3.pdf>

Din cauza lipsei de acces la servicii și produse bancare esențiale, supraviețuitorii se luptă să se recupereze și să se reintegreze financiar în societate¹⁹. Printre barierele în calea accesului se numără lipsa unor documente justificative privind identitatea sau adresa permanentă și barierele care rezultă din cazierul judiciar și din statutul de "credit rău" dobândit în timpul exploatării²⁰. Inițiativa de incluziune a supraviețuitorilor FAST Survivor Inclusion Initiative²¹ reunește bănci și organizații de sprijinire a supraviețuitorilor pentru a contribui la punerea în aplicare a unor procese alternative de due diligence care să faciliteze incluziunea financiară a supraviețuitorilor, care altfel ar fi vulnerabili în fața unei noi victimizări și a unui nou trafic.

În Republica Moldova, doar 44% din populația adultă are un cont bancar²², în timp ce în Uniunea Europeană, în 2020, România se afla pe ultimul loc în ceea ce privește incluziunea financiară (67%)²³. În ceea ce privește România, totuși, aceasta reprezintă o îmbunătățire semnificativă față de nivelul de 58% estimat de Banca Mondială în 2017. În Republica Moldova, 62% din populație trăiește în mediul rural²⁴, în timp ce în România acest procent este de 45%²⁵. Zonele rurale înregistrează venituri mai mici, rate mai mari de sărăcie, rate mai mici de ocupare a forței de muncă și indicatori de sănătate și educație mai mici²⁶.

După cum s-a menționat anterior, grupurile excluse din punct de vedere financiar sunt adesea marginalizate și în alte moduri. În 2018, rata sărăciei în Republica Moldova se

¹⁹ FAST (2019) FAST Blueprint. Disponibil la: <https://www.fastinitiative.org/implementation/survivor-inclusion/>

²⁰ Gauer Bermudez et al. (2022) "Ar putea fi incluziunea financiară cheia reducerii vulnerabilității la sclavia modernă?". <https://www.gfems.org/uncategorized/could-financial-inclusion-be-the-key-to-reducing-vulnerability-to-modern-slavery/>

²¹ <https://www.fastinitiative.org/implementation/survivor-inclusion/>

²² <https://globalindex.worldbank.org>

²³

<https://www.ebf.eu/romania/#:~:text=In%202017%2C%20the%20level%20of,the%20end%20of%20December%202020>

²⁴ Speian O. (2021). Incluziunea financiară în Republica Molodva: Impacturi și dovezi recente. *Revista Economica*, 73(Special), 290-300.

²⁵ Banca Mondială (2018) De la creșterea inegală la dezvoltarea incluzivă : Calea României către prosperitate împărtășită <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29864>

²⁶ Speian O. (2021). Incluziunea financiară în Republica Molodva: Impacturi și dovezi recente. *Revista Economica*, 73(Special), 290-300.

ridica la 12,8%²⁷ , în timp ce 35,7% din populația României se află în risc de sărăcie și/sau excluziune socială²⁸ . Nivelul veniturilor și lipsa educației reprezintă bariere semnificative în calea incluziunii financiare²⁹ .

Ambele țări au crescut dramatic populația de refugiați în 2022, când au primit aproape 1,2 milioane de refugiați ucraineni. De exemplu, depistarea inadecvată a refugiaților și a solicitanților de azil, alături de alte populații vulnerabile de lucrători sexuali și copii găzduiți în instituții, a fost identificată ca domeniu de îmbunătățire pentru România în Raportul TiP.

Riscul de HT/MS este ridicat pentru persoanele excluse din punct de vedere financiar. În Moldova și România, această vulnerabilitate se referă în special la comunitățile rurale, la populațiile cu venituri reduse, la femei și copii și la persoanele care au fost strămutate cu forța, așa cum a ilustrat recent conflictul din Ucraina în Europa³⁰ .

Refugiații beneficiază de un anumit nivel de protecție împotriva HT/MS atunci când accesul lor la serviciile bancare de bază este asigurat sau menținut; cu toate acestea, dacă acest acces este pierdut, ei riscă să devină vulnerabili la exploatare. Aceasta este o problemă pe care Uniunea Europeană a recunoscut-o în cadrul Directivei privind protecția temporară³¹ , care prevede menținerea accesului financiar³² pentru majoritatea refugiaților care fug din Ucraina³³ . Cu toate acestea, rămân în continuare provocări. Pentru resortisanții țărilor terțe³⁴ , al căror sex la naștere nu este același cu identitatea lor

²⁷ <https://www.macrotrends.net/countries/MDA/moldova/poverty-rate>

²⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/ks-ha-17-001>

²⁹ Altarawneh, Y., Al-Nuaimi, M., & Al-Nimri, A. (2020). Factorii determinanți ai incluziunii financiare în America Latină și Europa (cazul Braziliei și al României). *Recenzii sistematice în farmacie*, 11(12), 192-196.

³⁰ UNODC (2022) Conflictul din Ucraina: Dovezi-cheie privind riscurile de trafic de persoane și de introducere ilegală de migranți https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tip/Conflict_Ukraine_TIP_2022.pdf

³¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en

³² <https://www.eba.europa.eu/eba-calls-financial-institutions-ensure-compliance-sanctions-against-russia-following-invasion>

³³ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729331/EPRS_BRI\(2022\)729331_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729331/EPRS_BRI(2022)729331_EN.pdf)

³⁴ <https://www.iom.int/news/discrimination-and-racism-against-third-country-nationals-fleeing-ukraine-must-end-iom-director-general>

de gen³⁵, sau care nu au avut niciodată documente de identitate oficiale care să le ofere dovezi de identitate, dovedirea identității lor poate fi o barieră în calea incluziunii lor. Autoritatea Bancară Europeană (ABE)³⁶ a emis orientări pentru a aborda această barieră; instituțiile pot "să se bazeze pe documente alternative, independente, cum ar fi dovada că un potențial client este un refugiat din Ucraina" sau "să amâne aplicarea măsurilor inițiale de identificare a clienților pentru o dată ulterioară".

Tensiunea percepută între punerea în aplicare a cerințelor de reglementare și de politică (de exemplu, AML, de-risc și KYC) și satisfacerea nevoilor clienților vulnerabili este o problemă care a apărut în feedback-ul din cadrul Inițiativei de incluziune a supraviețuitorilor FAST. De asemenea, aceasta consolidează constatările Grupului de Acțiune Financiară Internațională (GAFI) Sinopsis la nivel înalt a evaluării consecințelor neintenționate ale standardelor GAFI³⁷, care a identificat că "aplicarea greșită a standardelor GAFI și, în special, neutilizarea proporționalității care este esențială pentru abordarea bazată pe risc, poate duce la excludere financiară sau poate agrava excluderea financiară."

Ghidul ABE abordează această dimensiune în ceea ce privește refugiații ucraineni, subliniind faptul că ar trebui să se pună în aplicare măsuri de atenuare a riscurilor în cazul preocupărilor legate de spălarea banilor/finanțarea terorismului (ML/TF), cum ar fi "oferirea unei game mai limitate de servicii sau restricționarea funcționalității anumitor produse". Acest lucru va proteja, de asemenea, conturile celor care au fost exploatați în urma evadării din conflict și al căror acces la serviciile bancare poate fi abuzat de traficanții lor. Se pot trage învățăminte din răspunsul la situația din Ucraina pentru creșterea incluziunii financiare pentru *toate* populațiile vulnerabile la HT/MS.

Raportul Băncii Mondiale "Impact of the FATF Recommendations and their Implementation on Financial Inclusion Insights from Mutual Evaluations and National Risk Assessments" (Impactul recomandărilor FATF și punerea lor în aplicare asupra incluziunii

³⁵ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/03/ukraine-protection-lgbti-and-gender-diverse-refugees-remains-critical-un>

³⁶

https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Other%20publications/2022/1031627/EBA%20statement%20on%20financial%20inclusion%20in%20relation%20to%20Ukraine.pdf

³⁷ <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Unintended-Consequences.pdf>

financiare: reflecții din evaluările reciproce și evaluările naționale ale riscurilor)³⁸ identifică modul în care excluziunea financiară face ca populațiile să fie vulnerabile la implicarea în activitățile de spălare a banilor și de combatere a infracțiunilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului și modul în care profesioniștii ar trebui să se asigure că nu sporesc excluziunea financiară atunci când pun în aplicare o abordare bazată pe riscuri pentru a combate ML/TF. Acestea sunt trei concluzii parafrazate din recomandări:

1. Raportul a afirmat că incluziunea financiară trebuie să fie reflectată mai bine și mai semnificativ în evaluările reciproce. Acest lucru, la rândul său, înseamnă că trebuie să se asigure că aceasta este explicită în formarea evaluatorilor și în metodologia de evaluare.
2. În raport se afirmă că GAFI ar trebui să fie mai constructiv și mai direct în ceea ce privește flexibilitatea în materie de precauție privind clientela³⁹, cum ar fi simplificările și scutirile, și să încurajeze utilizarea acestora în situații cu risc scăzut. Moldova și România pot învăța din sprijinul acordat refugiaților ucraineni pentru a identifica ce inovații pot fi reproduse pentru alți refugiați și grupuri excluse.
3. Pentru a determina nivelurile de risc, raportul recomandă efectuarea unor evaluări specifice ale riscurilor axate pe problemele de excluziune financiară și dezvoltarea de produse și servicii de incluziune financiară în țară.

Pe scurt, HT/MS și incluziunea financiară ar trebui considerate ca riscuri și atenuări în cadrul punerii în aplicare a măsurilor de combatere a spălării banilor și de reglementare. În acest sens, identificarea HT/MS și prevenirea HT/MS trebuie să beneficieze de aceeași importanță și atenție.

Profilul traficului și modul de operare al traficantilor în Moldova și România

³⁸ Celik, K (2021) Impactul recomandărilor FATF și al implementării acestora asupra incluziunii financiare: perspective din evaluările reciproce și evaluările naționale ale riscurilor. Creștere echitabilă, finanțe și instituții Insight. Banca Mondială, Washington, DC.

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/36659>

³⁹ FATF (2017) Măsuri de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului și incluziune financiară, cu un supliment privind precauțiile necesare față de clienți [https://www.fatf-gafi.org/publications/financialinclusionandnpoissues/?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/financialinclusionandnpoissues/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate))

Moldova și România rămân țări sursă pentru femeile, copiii și bărbații supuși la HT/MS. Începând cu 2020, principala țară de destinație a victimelor moldovenești a fost Rusia, urmată de țările UE (Slovacia, Spania, Irlanda, Portugalia) și Turcia. 26 % dintre victime au fost traficate în interiorul Moldovei⁴⁰. În schimb, cele mai multe dintre victimele identificate în România au fost traficate în interiorul țării. În ceea ce privește victimele traficate în străinătate, principalele țări de destinație pentru victimele din România sunt Germania, Italia, Spania și Regatul Unit. În plus, în perioada 2016-2019, în România au fost identificate victime străine care proveneau din Ungaria, Italia, Republica Moldova, Portugalia, Turcia, Letonia și Germania⁴¹.

Începând cu anul 2019, traficul în scopul exploatării prin muncă a apărut ca fiind principala formă de exploatare în Moldova (66% din totalul victimelor, cea mai răspândită formă de exploatare în rândul victimelor adulte de sex masculin⁴²), urmată de traficul în scopul exploatării sexuale (25% din victime, în proporție covârșitoare femei și fete⁴³)⁴⁴. Exploatarea sexuală rămâne cel mai frecvent scop al traficului de persoane/trafic de persoane în România (72% dintre victime⁴⁵), urmat de exploatarea prin muncă⁴⁶. De asemenea, în ambele țări au fost identificate victime ale traficului de persoane în scopul exploatării cerșetoriei, exploatării activităților infracționale și prelevării de organe, țesuturi sau celule.

Traficanții din Moldova sunt adesea membri ai unor grupuri de crimă organizată⁴⁷. Aceștia recrutează de obicei victimele prin contacte personale, dar, din cauza pandemiei, folosesc din ce în ce mai mult internetul și rețelele de socializare. Majoritatea victimelor provin din zonele rurale și au un nivel scăzut de educație. Traficanții care operează în România și în Moldova exploatează femei și fete din Moldova prin România cu pașapoarte frauduloase în operațiuni de trafic în întreaga Europă. Copiii sunt exploatați

⁴⁰ Raport de evaluare GRETA Republica Moldova - A treia rundă de evaluare, p. 8

⁴¹ Raport de evaluare GRETA Republica România - A treia rundă de evaluare, p. 8

⁴² Raportul privind traficul de persoane 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 397.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Raport de evaluare GRETA Republica Moldova - A treia rundă de evaluare, p. 8

⁴⁵ Raportul privind traficul de persoane 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 471.

⁴⁶ Raport de evaluare GRETA Republica România - A treia rundă de evaluare, p. 8

⁴⁷ http://spsb.gov.md/storage/NRA/NRA_EN.pdf

în pornografia infantilă online, despre care experții notează că este folosită ca metodă de pregătire pentru traficul sexual. Traficanții exploatează copii, unii cu vârste de doar 10 ani, în scopuri sexuale comerciale și în munca copiilor, în special în agricultură, construcții, servicii și în sectoarele industriale. Copiii care trăiesc pe stradă, în orfelinate sau care sunt abandonați de părinți care migrează în străinătate rămân vulnerabili la exploatare. Forța de muncă migrantă rămâne expusă riscului de trafic, în special în sectoarele cu utilizare intensivă a forței de muncă, cum ar fi industria construcțiilor. Populația fără documente sau apatridă din Moldova, inclusiv comunitatea romă, este expusă riscului de exploatare, în special în sectorul agricol⁴⁸.

În România, traficanții sunt, de obicei, persoane care lucrează în cadrul unui grup de crimă organizată bazat pe legături familiale și etnice, care supun femeile și copiii români la trafic sexual în România și în alte țări europene, inclusiv în Finlanda, Franța, Italia, Spania și Regatul Unit. Experții continuă să raporteze cazuri de femei românce recrutate pentru căsătorii fictive în Europa de Vest; traficanții le forțează pe femei să facă sex comercial sau să muncească după ce încheie aceste căsătorii. Majoritatea victimelor (74%) din România sunt de sex feminin, în timp ce copiii reprezintă aproape 50% din victimele identificate⁴⁹. Oficialii guvernamentali și ONG-urile raportează o recrutare crescută a copiilor prin intermediul internetului și al rețelelor de socializare din cauza pandemiei. Traficanții exploatează copiii romi în traficul sexual și în cerșetoria forțată. Traficanții supun adulții și copiii români la traficul de forță de muncă în agricultură, construcții, hoteluri, industria prelucrătoare și servicii domestice, precum și la cerșetorie forțată și furt în România și în alte țări europene. România este o țară de destinație pentru un număr limitat de victime străine ale traficului de persoane, inclusiv migranți din Africa, Europa și Asia de Sud și de Sud-Est, care sunt exploatate în construcții, hoteluri și industria alimentară. ONG-urile raportează o creștere recentă a numărului de migranți, citând un număr neobișnuit de mare de migranți din Africa de Nord și Orientul Mijlociu care intră în România și un număr record de migranți - aproximativ 6.000 - care au depus cereri de azil în 2020. În timp ce obiectivul lor principal este de a-și continua drumul spre

⁴⁸ Raportul privind traficul de persoane 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 397.

⁴⁹ Raport de evaluare GRETA Republica România - A treia rundă de evaluare, p. 8

Europa de Vest și de Nord, mulți dintre acești migranți pot fi sau pot deveni victime ale traficului de persoane în timp ce se află în România⁵⁰. ONG-urile au raportat cazuri de persoane din Etiopia, Eritreea, Filipine, Sri Lanka și Vietnam care au fost traficate în România de grupuri de crimă organizată. Acestea exploatau sectoarele de ospitalitate, de prelucrare a alimentelor, de construcții și de muncă domestică⁵¹.

Indicatori specifici de țară

Scopul esențial al acestui document este de a crește gradul de conștientizare a riscurilor HT/MS în sectorul financiar din Moldova și România și de a-i oferi instrumentele necesare pentru a detecta mai bine suspiciunile de HT/MS. Acest lucru ar trebui să conducă, în consecință, la o mai bună întocmire a rapoartelor de activitate suspectă. O mai bună calitate și cantitate a rapoartelor de activitate suspectă HT/MS în Moldova și România va ajuta FIU din aceste țări și alte autorități guvernamentale, și anume autoritatea pieței financiare și autoritățile de aplicare a legii, să înțeleagă mai bine problema în ansamblu și, în consecință, să o abordeze mai bine. Pentru a sprijini sectorul financiar din Moldova și România să detecteze mai bine suspiciunile de HT/MS, în cele ce urmează sunt prezentați o serie de indicatori specifici pentru fiecare țară.

Raportul OSCE menționat mai sus servește drept bază pentru indicatorii de alertă prezentați în acest document. În raportul OSCE, au fost analizate 23 de documente identificate ca fiind publicații de vârf în combaterea HT/MS prin intermediul investigațiilor financiare. Ca urmare, din aceste documente a fost extrasă o listă sintetizată de indicatori bazată pe peste 600 de indicatori și tipologii inițiale, care a fost anexată la raportul OSCE.

După cum s-a menționat mai sus, se pare că cele mai frecvente forme de HT/MS în Moldova și România sunt exploatarea sexuală și exploatarea prin muncă. Astfel, scopul este de a prezenta indicatori care să corespundă peisajului HT/MS din aceste două țări. În raportul OSCE se menționează că a fost observată o similitudine între toți indicatorii identificați în cele 23 de documente examinate (aproximativ 68% din toți indicatorii

⁵⁰ Raportul privind traficul de persoane 2021 al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, p. 471.

⁵¹ Raport de evaluare GRETA Republica România - A treia rundă de evaluare, p. 8

identificați au fost duplicate). Deoarece aceste documente s-au concentrat pe diferite forme de HT/MS, cum ar fi munca forțată, exploatarea sexuală sau prelevarea de organe, se poate presupune că indicatorii generali de semnalare a traficului de persoane ar putea fi, de asemenea, aplicabili pentru forme specifice de HT/MS. Mai exact, se pare că tranzacțiile de exploatare prin muncă au multe asemănări cu tranzacțiile de exploatare sexuală.

În plus, raportul OSCE împarte indicatorii identificați în trei categorii: comportamentali, de cunoaștere a clientului (KYC) și tranzacționali. Potrivit raportului OSCE, indicatorii comportamentali sunt deduse în principal din indicii vizuale furnizate de o persoană susceptibilă de a fi prinsă într-un ciclu de trafic de persoane sau de un traficant însuși. Indicatorii KYC se referă la posibilele semnale de alarmă care rezultă din colectarea informațiilor necesare de la un client, cum ar fi adresa și cartea de identitate. În sfârșit, indicatorii tranzacționali pot fi declanșați oricând după deschiderea unui cont și este posibil să nu necesite o interacțiune personală datorită proliferării soluțiilor bancare digitale. Indicatorii comportamentali sunt detectați în principal de către personalul de primă linie al unei organizații, indicatorii KYC de către echipele de colectare a datelor, iar indicatorii tranzacționali de către echipele de monitorizare a tranzacțiilor. Astfel, este esențial ca diferitele grupuri dintr-o organizație să comunice între ele. În cele din urmă, mulți indicatori de HT/MS trebuie luați în considerare în contextul autorului individual și alături de alte tranzacții, deoarece unii indicatori pot fi inofensivi. O singură tranzacție luată în mod izolat poate duce la o presupunere falsă de normalitate⁵².

Având în vedere cele de mai sus, urmează o listă de zece indicatori pentru fiecare categorie (indicatori comportamentali, indicatori KYC și indicatori tranzacționali) care ar trebui să sprijine sectorul financiar din Moldova și România în detectarea mai eficientă a suspiciunilor de HT/MS. Deoarece tranzacțiile de exploatare a forței de muncă au multe asemănări cu tranzacțiile de exploatare sexuală, după cum s-a menționat mai sus,

⁵² <https://www.fintrac-canafe.gc.ca/intel/operation/oai-hts-eng.pdf>

indicatorii enumerați în acest document pot fi utilizați pentru a detecta exploatarea forței de muncă și exploatarea sexuală, cu excepția cazului în care se indică în mod specific la ce formă particulară de HT/MS se aplică indicatorul. În plus față de indicatorii propuși pentru HT/MS, sunt prezentate, pentru fiecare categorie de indicatori, alte modalități de a detecta mai bine suspiciunile de HT/MS.

Ideea este ca indicatorii să fie implementați în combinație cu instrumentele suplimentare propuse. Secțiunea "Indicatori comportamentali" evidențiază importanța formării personalului pentru a sprijini detectarea semnelor de HT/MS. Utilizarea unei liste de țări și industrii cu risc ridicat este prezentată în secțiunea "Indicatori KYC". În ultima subsecțiune, "Indicatori tranzacționali", se arată modul în care indicatorii prezentați pot fi combinați cu "listele de locații".

Indicatori comportamentali

- O altă persoană însoțește victima suspectă, iar potențialul traficant vorbește în numele persoanei/folosind un interpret
- Potențialul traficant pretinde că este rudă, dar nu cunoaște detalii esențiale
- Acte de agresiune fizică afișate (de exemplu, vânătăi)
- Explicații contradictorii cu privire la o tranzacție
- (Potențial) clientul nu este cooperant și/sau face presiuni asupra angajatului băncii
- Utilizarea unui al treilea act de identitate al unei persoane care nu este prezentă pentru a deschide un cont bancar
- Îmbrăcăminte și igienă personală precare și/sau malnutriție
- Frica sau depresia observată
- Victima potențială folosește terminologie legată de industria sexului (aceasta include folosirea unui limbaj vulgar)
- Victima potențială citește detalii personale dintr-un script/formular

Formarea angajaților cu privire la elementele de bază ale HT/MS și la caracteristicile acestora, în afară de fluxurile financiare, este esențială pentru a stabili o structură de

conformitate eficientă în vederea detectării și prevenirii infracțiunilor conexe. Este imperativ să se instruiască angajații băncii și membrii departamentelor interne care lucrează în domeniul afacerilor. Elementul central al HT/MS este reprezentat de mijloacele de înșelăciune, constrângere, amenințare și constrângere utilizate pentru a rupe voința liberă. Toate acestea sunt realități interpersonale care nu pot fi captate de sisteme, ci pot fi detectate doar prin comportamentele sau declarațiile făcute de persoanele implicate. Prin urmare, un ochi antrenat, în special în situațiile de conversație directă cu clientul, este de o importanță centrală. În plus, anumite comportamente de tranzacție care indică un fond de trafic pot fi adesea detectate doar de către consilierii clienți responsabili. Atunci când se ating limitele evaluării bazate pe sistem, este de datoria acestora să raporteze astfel de anomalii departamentelor de conformitate.

Indicatori KYC

- Persoana nu are o adresă fixă sau folosește o adresă la care locuiesc mai multe persoane aparent fără legătură între ele.
- Utilizarea de adrese în cartiere cunoscute ca fiind zone de culoare roșie și/sau clădiri în care se știe că se practică sexul comercial.
- Documente de identificare false
- Adrese PO Box
- Adresele de e-mail corespund unor anunțuri online legate de industria sexului
- Stil de viață inexplicabil în comparație cu profilul clientului
- Înregistrarea activelor sub nume diferite (de exemplu, mai multe persoane au împuterniciri)
- Persoana fizică deschide (și, eventual, închide) simultan un număr mare de conturi
- Schimbarea frecventă a adreselor
- Adăugarea unui număr neobișnuit de persoane fără legătură între ele ca utilizatori de produse precum cardurile de credit

Este deosebit de important pentru o instituție financiară să fie conștientă de referințele clienților săi la anumite *industrii* și *țări* care prezintă riscuri sporite de conectare la HT/MS.

Prin urmare, se recomandă o analiză a clienților bazată pe riscul, pe baza unor liste de industrii și țări cu risc specific HT/MS. Riscurile pot fi identificate atât în ceea ce privește victimele, cât și autorii, de exemplu prin corelarea acestora cu ocupația și naționalitatea clienților privați sau cu sectorul și țara de domiciliu a clienților corporativi. Utilizarea unei liste de țări cu risc ridicat HT/MS în combinație cu o listă de industrii cu risc ridicat HT/MS este probabil să fie în concordanță cu procesele KYC cunoscute de majoritatea instituțiilor financiare din cadrul luptei lor împotriva spălării banilor. Se recomandă ca numai acei clienți care au o legătură atât cu lista țărilor cu grad ridicat de risc HT/MS, cât și cu lista industriilor cu grad ridicat de risc HT/MS să fie considerați clienți cu grad ridicat de risc HT/MS. Acești clienți cu risc ridicat ar trebui să facă obiectul unei atenții sporite. În acest caz, măsurile se pot baza pe cele aplicate de instituția financiară respectivă clienților care prezintă un risc ridicat de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului. În plus, este recomandabil să se verifice clienții și conturile clienților corespunzători (dacă este necesar, în mod aleatoriu) pentru indicatorii comportamentali, cum ar fi cei enumerați în subcapitolul anterior.

Lista industriilor cu risc ridicat HT/MS

Examinarea surselor bibliografice și a opiniilor experților a dus la identificarea a 26 de industrii cu risc ridicat specifice HT/MS, care pot fi clasificate în 10 sectoare industriale generale.⁵³

#	Sectorul industrial	Industria relevantă
1	Agricultură, silvicultură și pescuit	<ul style="list-style-type: none"> • Agricultură, vânătoare și activități conexe • Pescuit și acvacultură
2	Minerit	<ul style="list-style-type: none"> • Mineritul cărbunelui • Extracția minereului • Exploatarea carierelor și alte activități miniere
3	Fabricarea	<ul style="list-style-type: none"> • Prelucrarea tutunului

⁵³ Haberstroh et al., Finanzströme des Menschenhandels: Erkennen und bekämpfen, AFCA, 2021, p. 21f.

		<ul style="list-style-type: none"> • Fabricarea produselor textile • Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte • Fabricarea produselor alimentare și a hranei pentru animale (în special industria de prelucrare a cărnii)
4	Construcții	<ul style="list-style-type: none"> • Construcția de clădiri • Construcția de drumuri, poduri, tuneluri etc.
5	Industria ospitalității	<ul style="list-style-type: none"> • Cazare • Gastronomie
6	Furnizarea de alte servicii economice	<ul style="list-style-type: none"> • Plasarea lucrătorilor • Agențiile de turism și operatorii de turism • Curățarea clădirilor, a drumurilor și a mijloacelor de transport
7	Gospodării private cu personal casnic	<ul style="list-style-type: none"> • Curățători privați și au pair
8	Servicii sociale și de sănătate	<ul style="list-style-type: none"> • Asistență socială pentru persoanele în vârstă și cu handicap • Îngrijire medicală
9	Transport și depozitare	<ul style="list-style-type: none"> • Transport terestru • Expediere • Aviație • Depozitare și alte activități de servicii de transport • Manipularea mărfurilor
10	Furnizarea altor servicii	<ul style="list-style-type: none"> • Servicii de escortă, prostituție și mediul roșu • Saloane de înfrumusețare și masaj

Lista țărilor cu risc ridicat de HT/MS

Pentru a determina țările cu risc ridicat de HT/MS pentru Republica Moldova și România, se sugerează să se analizeze principalele țări de origine și de destinație ale victimelor acestei infracțiuni specifice. Pe baza capitolului "Profilul de trafic și modul de operare al

traficantilor în Moldova și România", lista țărilor cu risc ridicat de HT/MS pentru Moldova ar putea fi următoarea:

- Irlanda
- Portugalia
- Rusia
- Slovacia
- Spania
- Turcia

Pentru România, lista țărilor cu risc ridicat de HT/MS ar putea arăta astfel:

- Etiopia
- Eritreea
- Finlanda
- Franța
- Germania
- Ungaria
- Italia
- Letonia
- Moldova
- Filipine
- Portugalia
- Spania
- Sri Lanka
- Turcia
- Regatul Unit
- Vietnam

Pentru a obține o imagine mai clară asupra țărilor cu risc ridicat, se recomandă colaborarea cu autoritățile de aplicare a legii. Acestea ar trebui să dispună de statistici cu

privire la numărul și naționalitatea persoanelor care fac obiectul traficului de persoane dinspre și către țara respectivă.

Indicatori tranzacționali

- Plăți recurente pentru salarii la sume nejustificat de mici (de exemplu, mult mai mici decât salariul minim)⁵⁴ (exploatarea muncii)
- Lipsa cheltuielilor de trai, cum ar fi hrana, benzina, utilitățile și chiria
- Transferuri de bani de la mai mulți bărbați către o femeie
- Folosirea mai multor persoane pentru a efectua operațiuni bancare
- Depozitele de numerar se efectuează în diferite orașe din țară
- Plățile cu cardul de credit pentru cumpărături efectuate după orele obișnuite de funcționare a unităților (de exemplu, tranzacțiile efectuate la ore târzii)
- Transferuri transfrontaliere de fonduri care nu corespund scopului comercial declarat al titularului de cont și/sau modele inexplicabile de tranzacții transfrontaliere.
- Utilizarea pe scară largă a numerarului, adesea chiar sub pragul de raportare, și depozite de numerar la mai multe sucursale sau ATM-uri
- Tranzacții hoteliere efectuate de aceeași persoană pentru două camere separate pentru datele exacte
- Tranzacții cu societăți de servicii monetare neînregistrate (MSB) și/sau cu terți neafiliați ca contrapartide

După cum s-a descris mai sus, indicatorii de HT/MS trebuie analizați în contextul autorului individual și alături de alte tranzacții, deoarece un singur indicator poate fi inofensiv. Este logic ca acesta să declanșeze un raport de activitate suspectă privind HT/MS doar în combinație cu alți indicatori. Astfel de combinații pot fi concepute în diverse moduri. De exemplu, o acumulare a mai multor indicatori tranzacționali care ar putea indica HT/MS ar putea fi considerată ca un declanșator al unui raport de activitate suspectă specific

⁵⁴ Aceasta poate include, de asemenea, suma plăților parțiale pe lună.

privind HT/MS. În plus, indicatorii tranzacționali pot declanșa, de asemenea, un raport de activitate suspectă privind HT/MS dacă este implicat un client cu risc ridicat de trafic (client care are legătură atât cu lista țărilor cu risc ridicat HT/MS, cât și cu lista industriilor cu risc ridicat HT/MS). În cele din urmă, corelarea indicatorilor tranzacționali cu un screening al zonelor geografice relevante pentru HT/MS este, de asemenea, o modalitate promițătoare de a crește acuratețea rezultatelor. Prin crearea unor "liste de locații" clasificate în diferite niveluri de risc, această ultimă abordare poate fi, de asemenea, combinată cu indicatorii generali de spălare a banilor existenți.

Indicatori de localizare

- Risc suplimentar ridicat: tranzacții între orașe

În cadrul indicatorilor de localizare, tranzacțiile între anumite orașe care sunt grupate împreună ca loc de origine și loc de destinație au ca cel mai ridicat nivel de risc. Pornind de la ipoteza verificată că fondurile circulă în mod regulat de la locul de destinație la locul de origine și nu în sens invers direcția opusă, se recomandă, prin urmare, să se caute în mod special astfel de fluxuri unidirecționale de bani.

De exemplu, Benin City, Nigeria, este un loc de origine cunoscut pentru victimele HT/MS. Victimele sunt adesea aduse în orașul italian Castel Volturno⁵⁵. Astfel, se recomandă instituțiilor financiare să monitorizeze în mod special fluxurile de fonduri de la persoane cu sediul în Castel Volturno, Italia, către persoane cu sediul în Benin City, Nigeria.

- Risc suplimentar mediu-mare: tranzacții între țări și orașe

Cu un nivel de risc sub cel al tranzacțiilor între orașe, menționate mai sus, sunt cele din care fluxul de bani este de la anumite țări către anumite orașe. Acești indicatori de tranzacție reflectă realități ale HT/MS în care oamenii sunt mutați din

⁵⁵ <https://www.abc.net.au/news/2020-03-17/castel-volturno-is-headquarters-for-nigerian-mafia-in-italy/12033684>

anumite orașe în țări străine, fără ca orașele specifice din țara de exploatare să aibă un rol expus recunoscut.

Pentru a rămâne la exemplul menționat mai sus, instituțiilor financiare li se recomandă, de exemplu, să monitorizeze mai atent tranzacțiile din Italia, în general, către Benin City, Nigeria⁵⁶.

- Risc suplimentar mediu-redus: tranzacții între țări

Cu un nivel de risc sub cel al tranzacțiilor țară-oraș menționate mai sus sunt acele tranzacții în care fluxul de fonduri poate fi limitat doar la anumite perechi de țări care au rate de cazuri de trafic deosebit de ridicate. Ipoteza în acest caz este, de asemenea, că fluxul de plăți este din țara de exploatare către țara de origine a victimelor.

În cazul Moldovei și al României, are sens să se monitorizeze în mod special tranzacțiile dintre persoanele fizice cu sediul în țările cu risc ridicat de HT/MS (a se vedea listele pentru Moldova și România de mai sus) și clienții instituțiilor financiare din Moldova și România. Monitorizarea acestor tranzacții poate fi combinată cu indicatori tranzacționali. De exemplu, ar trebui analizate mai în detaliu transferurile de fonduri primite din Germania care nu corespund scopului comercial declarat în contul unui client al unei instituții financiare din România.

⁵⁶ <https://natoassociation.ca/from-benin-city-to-the-shores-of-italy-a-new-hub-of-human-trafficking/>